

(Rákospalota, Pestújhely lakóinak száma 1960-ban 61 600 volt, 1972 végén 72 400 és jelenleg több mint 120 000. Az ezer lakosra jutó házasságkötések száma: 10,8 volt. Ezer lakosra 14,4 élveszületés jutott, a halálozás aránya pedig 12,1. A kerület lakosságának 37,9 százaléka a 15-39 éves korosztályhoz tartozik, az 59 évesnél idősebbek aránya 20,2 százalék).

Kerületről kerületre

A XV. és a IV. kerület eredményei és gondjai

Két tanácselnök — két kerületről

— NEM VÉLETLEN — jelentette ki egy beszélgetés során Szépvölgyi Zoltán, a Fővárosi Tanács elnöke —, hogy a XV. kerület lakóinak száma szinte hétről hétre változik...

Pataki Béla, a kerületi tanács elnöke sem tudta pontosan megmondani a lakosság számát, csupán annyit jegyzett meg: a IV. öt éves terv végére minden bizonyosan 140 ezernél is többen lesznek.

— Hogyan jutott el idáig a kerület? — tettük fel a kérdést.

— A lakótelep építésével. Ez a falusias, kertváros jellegű városrész 1969 óta dinamikusan fejlődik: ekkor került sor az egykori szántóföldeken a lakótelep alapkövének lerakására. Két évvel később —, vagyis 1971-ben — már az első lakók beköltöztek az új épületekbe s ma több mint 12 ezer új lakásban élnek itt, s az V. ötéves terv kezdetére a lakások száma meghaladja a 15 ezret.

A város valamennyi kerületéből jönnek ide új „honfoglalók”. Tavaly érdekes szociológiai felmérést végeztek a közéletiségről. A megállapítás: jó, mondhatni kitűnő a közösségi szellem.

Ezután a „nehéz” emberek kerültek szóba. Több budapesti kerületből szívesen „küldenek” ide olyan személyeket, akik a szocialista együttélés alapszabályaival nincsenek tisztában és azt néha néha megszegik. Tény, hogy lakásra jogosultak, de jobban meg kellene választani, hogy ilyen szép új otthonhoz kiket juttatnak. Ez, hogy mennyire így van, arra egy példa: elég sok a lakásrongálás az újjalott lakótelepen. Eppen ezért a tanács elhatározta, hogy az IKV-val minden egyes lakást végig néz, hogy milyen azok állapota és hol szükséges a hatósági közbelépés. (Tudniillik számos lakást

nem tartanak karban, piszkosak, elhanyagoltak, sőt több lakás máris poioskás.) Az összeférhetetlenek száma azonban szerencsére csökken és ma már arányuk elenyésző. A közösségi életbe mind többen és többen beilleszkednek.

— KÉTARCÚ KERÜLETBEN élünk mi — magyarázza Pataki Béla. A régi városrész elavult, falusias jellegű. Még ma is legalább 700-800-an mezőgazdasági munkából élnek. Félézer paraszti család van Palotán. Nem szabad elfeledkeznünk arról sem, hogy a termelőségvetkezett —, mint a Béke, — igen derekasan helyt áll. Zöldszőlőtermesztésre és állattenyésztésre fektetik a legnagyobb gondot és ennek hatása érezhető is. Nemcsak a kerület ellátásából vállalnak jelentős részt, hanem még Budapest lakosságának asztalára is jut termékeikből.

A régi városrész problémái kerülnek ezután szóba. Legfeszítőbb az üzlethálózat hiánya. A szolgáltatás helyzete is akadozik a régi Palotán. A csatorna-, a gáz-, a telefonhálózat mind-mind bővítésre szorulnak. Lényegesebb javulásra azonban csak az ötödik ötéves tervben számítanak.

— Hogyan tartott lépést a kerületi tanács azzal a hatalmas fejlődéssel, ami itt végbement?

— A LAKOSSÁG SZÁMA két-szeresére, az intézményeké pedig másfélszeresére növekedett, az apparátusban dolgozók száma ma is éppúgy 115, mint volt évekkkel ezelőtt. A tanácskőza korszerűt-

len, dolgozóink munkakörülményei nem a legrózsásabbak. Ennek ellenére az államigazgatási munka szintje nem romlott, hanem emelkedett. A lakossággal való kapcsolatunk nagyon jó. Erre talán a legjobb példa, hogy a „Szép, tiszta, virágos Budapestért” mozgalomban a II. díjat kaptuk meg, mivel az elsőt nem adták ki. A tanácsi dolgozóinknak jelentős része itt él a kerületben, szereti Palotát s ez bizony a munkájukon érezhető. A Bérrendezéssel elégedettek vagyunk, hiszen átlag 20 százalékot kaptunk. A munkahelyi légkör is kitűnő és ez is biztosítéka a jó munkának.

Végül a XV. kerület tanácselnöke így fejezte be a beszélgetést:

— Nem is tudom, hogy dicsekedjem-e vagy panaszkodjam, mert mind a kettőre alapos okom van. A „dicsekvéssel” kezdem; nagyon jó a kapcsolatunk az üzemmekkel. Végre elkészül az a felüljáró, ami Újpesttel összeköt bennünket, s közlekedési elszigetelésünk most már teljesen megszűnik. Panaszkodnom is kell, mert a közművelődési helyzetünk nem a legjobb. Két művelődési házunk van, de az egyik korszerűtlen, életveszélyes. Kevés az ifjúsági klubunk és mozik is csak egy van. Nagyon kellene még egy.

(Újpest, vagyis a IV. kerület 1852 hektáron terül el és az egy lakosra jutó 220 négyzetméter területével a főváros sűrűn lakott kerületei közé számít. Újpest területéből 17,7 hektár a park, 110 hektár pedig erdő. A lakosság száma meghaladja a 84 ezret).

— MOST VAN ÁTALAKULÓBAN ez a kerület — így kezdődött a beszélgetésünk Mezősi János tanácselnökkel. — Ez az átalakulás újabb és újabb gondot jelent. Csak a legsúlyosabbat említem —, amit pedig minden körülmények között meg kell oldani. mégpedig úgy, hogy az a lakosság szempontjából is kielégítő legyen — a városközpont rekonstrukciója miatt Újpesten 12 ezer lakást kell szanálni. Ez azt jelenti, hogy a lakálpatrióta újpestiek egy részének a város más területére kell költöznie, a földszintes, kertes házakban levő otthonokat, lakótelepi, modern lakásokkal kell felcserélni. Tavaly 1300 lakást szanáltunk, az idén — az év végéig — 1700-at.

— Milyen lesz Újpest a rekonstrukció után, hogyan halad ez? — arról a tanácselnök így beszélt:

— Tudni kell, hogy Újpest régebben főleg földszintes házakból állt. Kimondottan városcentruma nem volt. A most épülő városközpontot a Fővárosi Tanács javaslatára három ütemben kell létrehozni. Én csak az első ütemről szeretnék beszélni, mert ennek fejlődését mindenki máris láthatja. Terveink szerint 1978-ra készül el s ez azt jelenti, hogy 4900 lakást kell addig lebontani, aminek helyén több mint 9 ezer új lakás épül. Nálunk általában üzemelletes házak épülnek és a szobák számát is lakásonként úgy állapították meg, hogy a nagycsaládok részére is kellő számú otthon létesüljön.

Kisvári János, a 43. számú Állami Építőipari Vállalat vezérigazgatója még arról is tájékoztott, hogy az első ütem első szakaszában 1427 lakás épül meg, egy tizenhat tantermes iskola, 200 személy befogadására alkalmas óvoda, 100 személyes bölcsőde, valamint 2100 négyzetméter területű kereskedelmi, szolgáltató épület. Először a Munkásotthon utca, Bajcsy-Zsilinszky út, Gellért utca, Aradi utca által határolt területen folyik az építkezés.

Minden, úgynevezett peremkerületi vezetőknek gondot jelent a közlekedés, a certrummal való kapcsolat. Az újpestiek tanácselnöke igen tárgyilagosan szögezte le: Újpest közlekedése jobb, mint az átlag, még akkor is, ha egyesek panaszkodnak. Alig van olyan állampolgár Budapesten, aki meg lenne elégedve a tömegközlekedéssel. Egy problémánk van csak a közlekedéssel kapcsolatban: az itt közlekedő villamosok egy része elavult, öreg, de műszakilag üzembiztos. Nagyobb gondot kellene fordítani a járművek tisztántartására. Itt nekünk, újpestieknek is van tennivalónk.

ÚJPEST vagyis a IV. kerület ipari kerületté nőtte ki magát. A kerületben 55 ezer fizikai munkahely van és az összfoglalkoztatottak száma meghaladja a 65 ezret. Az Újpesten élők többsége ott is dolgozik. Ez azt jelenti, hogy itt még nagyobb a városrész iránti szeretet, nagyobb a ragaszkodás és ez természetesen nagyszerű eredményeket is hoz. Ezek közé sorolható, hogy az újpesti üzemek évről évre hathatósan támogatják a tanácsot, részt vesznek az „Egy iskola — egy üzem” mozgalomban, aminek eredménye, hogy első sorban a szocialista brigádok évente legalább 2 millió forint értékű társadalmi munkát végeznek az iskolák csinosítása, korszerűsítése érdekében.

A tanács végrehajtó bizottsága a közelmúltban vitatta meg a testnevelés és a sport helyzetét. Mezősi János elmondotta, hogy az előterjesztést, — amit a végrehajtó bizottság elfogadott — széles körű vita után hagyták csak jóvá. Ennek egyszerűen az az oka, hogy Újpesten nagy gondot fordítanak a fiatalok egészségnevelésére. Példaként említette, hogy a kerületben 32 óvoda van, ahova 2765 gyerek jár. A tíz, általaános iskola tanulójának száma 5016, a nyolc, középfokú tanintézetbe pedig 3988 gyerek jár. Gondoskodni akarunk mindenhol a sportolási, testnevelési lehetőségekről. Az óvodánkban hiányosak a testnevelési felszerelések. Az iskoláskort megelőző fokon pedig az óvodák hivatottak a felnövekvő nemzedék egészségesebb testi nevelését, fejlesztését elindítani. Az egy éve bevezetett harmadik testnevelési óra gyakorlatban igazolta helyességét, de még itt is vannak tennivalók.

— Mire legbüszkébbek Újpesten?

— ELSŐSORBAN ARRA, hogy az öslakosság nagyon szereti Újpeste. Az idén november 7-re elkészült a felüljáró, mely Rákospalotával köt össze bennünket. Ekkor adják át Budapest legkorszerűbb fürdőjét is, ahol a 33 méteres medencében és a két kis medencében a Széchenyi fürdőből jön a gyógyvíz. Szeptemberben elkészül egy újabb, 125 személyes óvodánk. Gondjaink is vannak és ezek közül talán az egyik legfontosabb, hogy elavult az elektromos hálózatunk, fel kellene újítani. A Székes-dűlőben pedig olyan „vadtelepülés” jött létre, ahol már 300 család él, lakik és nem is túl mostoha körülmények között. Valamit ott is tennünk kell, mert az állam törvényeinek betartása mindenkire egyaránt kötelező.

Újpesten igen jó a kapcsolat a tanács és a pártbizottság között. Ennek magyarázata, hogy minden fontosabb problémát közösen megvitatnak. Intézkednek, cselekednek s ennek eredménye, hogy kialakulóban van Budapest egyik legkorszerűbb peremvárosa.

Fahidy József